

Xarxes socials i educació

Autor Irene Pelegrí
Sunday, 01 de June de 2008

Jordi Adell, Centre d'Educació i Noves Tecnologies, Universitat Jaume I Una xarxa social és un conjunt d'individus relacionats entre si per vincles específics (amistat, relacions comercials, interessos, valors, idees, hobbies, etc.). De vegades, les xarxes formen estructures complexes de relacions, l'anàlisi de les quals és una tècnica clau en sociologia, antropologia, sociolingüística, economia, biologia, psicologia, ciències de la informació, comunicació, etc. Però l'assumpte que ens interessa en aquest text són el "serveis de xarxes socials" que s'han popularitzat en els darrers anys en la Internet, formant part de l'anomenada Web 2.0, i que atrauen a milions d'usuaris de totes les edats, encara que especialment a adolescents i joves.

Un servei de xarxa social en Internet és una aplicació informàtica que resideix i s'executa en un ordinador remot i a la qual s'accedeix via web i que serveix per a construir una xarxa social en línia. Acostuma a proporcionar diverses eines de comunicació a fi que els seus membres interactuen entre si: xat, missatgeria, fòrums de debat, quaderns de bitàcola individuals i col·lectius, vídeo xat, recursos compartits (com ara fotos, vídeos, enllaços), etc. Amb l'objectiu de crear identitat en línia i facilitar la cerca de persones afins també acostumen a oferir una pàgina personal on els membres expressen els seus gustos, aficions, propòsits, fotografies, etc. (en ocasions amb una part pública i una altra només accessible als amics o contactes). L'establiment de relacions (amistats, contactes) entre els membres requereix la sol·licitud i acceptació posterior de les persones interessades. Les connexions entre individus solen ser públiques, tot i que pot haver-hi excepcions. També acostuma a ser habitual la possibilitat de creació de grups d'usuaris, units per interessos específics, que formen una comunitat o grup identificat dins de la xarxa social comuna. A les xarxes socials s'entra a formar part per invitació d'un membre, dels gestors o lliurement si es compleixen els requisits mínims, com ara certa edat.

Els primers serveis de xarxes socials en Internet sorgiren fa deu anys (Boyd i Ellison, 2007). Les xarxes socials tenen una gran acceptació. Els usuaris es compten per milions, tot i que molts d'ells es troben inactius i és coneguda la dificultat per a donar-se de baixa d'algunes de les xarxes. Xarxes socials molt populars són (entre parèntesis els milions d'usuaris segons la Wikipedia): MySpace (110M), Windows Live Spaces (120M), Facebook (70M), hi5 (70M), Friendster (58M), LinkedIn (20M), Xing (5M), Ning i d'altres. Les xarxes són populars "geogràficament", un efecte del sistema d'ingrés per invitació. En l'estat espanyol actualment triomfa entre els adolescents Tuenti, a la qual s'accedeix per invitació (si teniu fills o alumnat adolescents, pregunteu-los). Ning és un cas especial de xarxa social ja que es tracta d'una plataforma que permet crear xarxes socials i no únicament pertànyer a una única xarxa dissenyada prèviament. En Ning funcionen, a febrer de 2008, 185.000 xarxes de diferent propòsit, mida i nivell d'activitat. Entre totes elles cal destacar "Internet en el Aula", una xarxa de més de 1200 docents de tot l'estat espanyol interessats en les aplicacions educatives de la Internet. Ning ofereix un conjunt d'eines perquè els participants construisquen una xarxa a la seua mesura i necessitats.

Tenint en compte que existeixen xarxes socials "professionals", per parlar d'educació ens centrarem en les xarxes "de joves". La relació de les xarxes socials i l'educació és evident: són llocs de socialització, espais on s'ajunten els joves per xarrar, buscar "col·legues", compartir aficions i opinions, elaborar junts artefactes, expressar-se, relacionar-se, construir i desenvolupar una o diverses identitats, etc. normalment allunyats de la mirada dels adults. D'ací: a) el seu èxit; i b) les opinions desfavorables i exagerades que s'han publicat en certs àmbits. És cert, tanmateix, que l'èxit primerenc de xarxes orientades al online dating ha motivat reaccions negatives prematures en alguns cercles, arribant a proposar-se la prohibició de l'accés des d'institucions educatives. Un recent informe de la National School Boards Association (encara que finançat per empreses tecnològiques, tot siga dit) recomanava als seus associats explorar les possibilitats educatives que ofereixen les xarxes socials i emprar-les en temes organitzatius dels seus centres docents.

Identitat, privacitat, e-learning, aprenentatge informal, capital social, conductes dels adolescents online, impacte de les relacions en el lloc de treball, etc. són temes actuals de debat i investigació en les xarxes socials. En l'educació formal, les xarxes poden ser espais adequats per a la realització d'activitats i projectes d'aprenentatge que vagen més enllà dels límits de l'aula, creant entorns de col·laboració i aprenentatge informal pareguts als que trobarà l'estudiantat en molts llocs de treball. L'aprenentatge en les xarxes socials és encara un territori per explorar per als docents, però podem fer-ho amb el nostre alumnat.

Referències:

- National School Boards Association (2007). Creating & Connecting: Research and Guidelines on Online Social and Educational Networking. Online: <http://www.nsba.org/site/view.asp?CID=63&DID=41340>
- Boyd, d. m., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. Journal of Computer-Mediated Communication, 13(1), article 11. Online: <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>
- Hargadon, S. (2008). A listing of social networks used in educational environments, Wikispaces. Online: <http://socialnetworksined.wikispaces.com/>
- Wikipedia (2008). Entrades: "List of social networking websites" i "Social network service",

“Ning”, “Facebook”, MySpace”, etc.

- Owen, M., Grant, L., Sayers, S. y Facer, K. (2006). Social software and learning. Futurelab Report. Online:
http://www.futurelab.org.uk/resources/documents/opening_education/Social_Software_report.pdf